

האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

ע"ה.

עין משפט נר מצוה

א א ב מיי פכ"ב מהל
אישת ה' ז ח ט סג
לאוין פא טוטיע אה"ע
ק ס' טע"י יא:

תוספות ר"ד (המשך)
ונתנה קיים פי' דאירוסין
עושין ספק נשואין פי'
ספק לא תנשא הילכך
לכתחילה לא תמכור ואם
רצה למכור אין נוקקים
לה ואם מכרה נתנה קיים
אבל ברישא שנפלה לה
בכותה בוראי החזיקה
בהן אין האירוסין שהן
ספק מוציאין מידי ודאי
ולכתחילה תמכור: ארי'
וכי' פי' ואמאי אמרי' אם
מכרה ונתנה קיים א"ל על
החדשים אנו ברישים דהיינו
אחר שנשאת שבעל
מוציא מיד הלקוחות
ואנו ברישים למה מוציאין
והלא הנכסים שלה הן
והאם מגלגלין עלינו
עוד הישנים כשמכרה
בעודה ארוסה. נפלו לה
משנשאת וכו' פי' שכיון
שנשאת נכנסה לרשות
הבעל לאכול פירותיהן
ואין זכות לה לאשה
בהם אך אם תתאלמן
או תתגרש: עד שלא
נשאת ונשאת וכו'. פי' בין
שנפלו לה קודם אירוסין
בין לאחר אירוסין ונשאת
ר"א אם מכרה ונתנה קיים
דרוקא כשנפלו לה לאחר
שנשאת או הבעל שכבר
מיד הלקוחות אבל זו
שנפלו לה קודם הנשואין
ונשאת נהי דלכתחילה לא
תמכור אבל אי מכרה
ונתנה קיים ואין הבעל
מוציא מיד הלקוחות:
א"ר חנינא בן עקיבא
הואיל וזכה באשה שכבר
נשאת לו לא יזכה בנכסים
ורוציא מיד הלקוחות.
א"ל על החדשים אנו
ברישים דהיינו שנפלו לה
לאחר שנשאת. ואתם
מגלגלים עלינו את הישנים
כשנפלו לה קודם שנשאת

האשה שנפלו עד שרא תתארם. פי' בקונטרס ונתארסה אצל
נישאת לא והציא ראייה מדתן עד שלא נישאת ונישאת
ר"ג אומר אם מכרה ונתנה קיים אצל לכתחילה משמע דלא תמכור
ומשמע לרש"י דעד שלא נישאת משמע אפי' קודם אירוסין וקשה
לר"י דלמרינן בגמ' רב ושמואל

דלמרי תרוייהו זין נפלו לה נכסים
עד שלא תתארם זין משנתארם
ונישאת הבעל מוציא מיד הלקוחות
ופריך כמאן דלא כר' חנינא וזו
עקיבא ולא כר"י ואמאי והא הוי כר'
חנינא זין עקיבא דעבי למימר דהבעל
מוציא מיד הלקוחות אפי' שנפלו לה
עד שלא נתארסה ונישאת דהא אע"פ
שלא נישאת ונישאת קיימי אלא ודאי
משמע ליה להש"ס דעד שלא נישאת
לא מייירי שנפלו לה קודם אירוסין
והיינו טעמא דעד שלא נישאת משמע
שנפלו לפני נישואין דאין דבר מפסק
זין נפילת נכסים לנישואין ואע"פ
דהשתא אין ראייה משס לפירוש
הקונטרס מ"מ יכול רש"י לפרש כן
בלא ראייה ואין להקשות לפירוש
משס לדקדק דוקא עד שלא נישאת
דהיינו משנתארסה כדפירש הא נפלו
קודם אירוסין ונישאת מוכרת לכתחילה
לדיכא למימר דה"ה אפילו נפלו לה
קודם אירוסין דלא תמכור אלא הא
דנקט עד שלא נישאת דמשמע
משנתארסה לאשמעינן דלפ"ה אם
מכרה ונתנה קיים. רש"י א':

נפלו לה משנתארסה ב"ש אומרים
תמכור. זמנא
דירושלמי דפרק ז"ש בער ר' תנחום
קמי ר' יוסף אמאי לא תני לה גבי
דברים שהם מקולי ז"ש ומחומרי ז"ה
א"ל לא תני אלא דבר שהוא חומר משני דדין והכא קל לאשה וחומר לבעל והתניא בית שמאי אומרים הפקר לעניים
הפקר והרי קל לעניים וחומר לבעל הבית א"ל אינו חומר לבעל הבית שמדעתו הוא מפקיר וקשה לר"י והא קתני התם ז"ש אומרים
ז' שבתות דהוי קל לאיש וחומר לאשה שתינה שבת אחת כז"ה וי"ל שאין זה קולא אלא חומרה שמוזהר לגרשה
לכתחילה דכיון שהיא מוחזקת הוי ספק שלה ודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי כדלכאשתן גבי שומרת יצא שנפלו לה נכסים דתנן התם
מודים ז"ש וז"ה שמוכרת ונתנת וקיים וזו ומפרש בגמרא דנפלו לה כשהיא ארוסה ויקח ארוסה עושה ספק ארוסה והואיל והיא מוחזקת
הויא אינה ודאי ויבס ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי וי"ל דהכא בודאי לנישא קיימא דכל המאיר דעמו לנישא הילכך לכתחילה לא
תמכור אע"פ שהיא ודאי אצל התם כך עומדת לחליצה כמו לייצום והואיל והיא ודאי אמרו חכמים דתמכור לכתחילה:

איבעיא להו ר"י לכתחילה קאמר או דיעבר. דפירוש רש"י מנכיבת ידו כתב שני לשונות בלשון אחד פי' דקאי ארישא דקתני
עד שלא תתארם מודים ז"ש וז"ה שמוכרת ונתנת וקיים וקא מציעא ליה השתא הנך אמרו לו אי צעו למימר לכתחילה
לא תמכור אצל דיעבד מודו דמכרה קיים או דיעבד דלפי' דיעבד צעו למימר דמכרה בטל ולפי' הדין עמו דגריס כההיא דברייתא
דמייתא מה זו מכרה בטל אף זו מכרה בטל אמר להם על החדשים אנו זושים כו' ולא גריס מה שכתוב בספרא בטר אף זו מכרה בטל
אמר להן אף זו לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים אמרו לו הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים אמר להם על החדשים כו' דודאי לן
גריסין ליה דהיכי קאמר אף זו לא תמכור והא תנן בהדיא דמודים ז"ש וז"ה שמוכרת לכתחילה וכתוספתא נמי לא גריסין ליה ולשון
אחר פירש לכתחילה אכ"ש או דיעבד אכ"ש או דיעבד אכ"ש וזו חכמים מוחזקין ואין נראה לר"י פירוש זה דהא
היכי צעי אי אמרו לפניו דר"ג שקלו וטרו אליבא דר"ש והא פריך בזבלי הש"ס אטו טעמא דר"ש אהא לאשמעינן ונראה לר"י דהכי
פירוש לכתחילה וקאי ארישא דנפלו לה עד שלא תתארם דמוכרת לכתחילה וקאמרי אינהו הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים ולא
תמכור לכתחילה כמו שנפלו לה משנתארם וקא מהדר להו על החדשים אנו זושים כלומר נפלו לה משנתארם שהם חדשים שנפלו
לה מיד אנו זושים למה לא תמכור אפי' לכתחילה ואתם מגלגלין עלינו את הישנים שנפלו לה קודם אירוסין שלא תמכור לכתחילה או
דלמא דיעבד אסיפא דנפלו לה באירוסין קאי דלמרי ז"ה מכרה קיים וקאמרי אינהו מכרה בטל כמו נפלו לה משניטת והשיב להם על
החדשים אנו זושים על אותם שנפלו משנשאת שהם חדשים למה מכרה בטל ואתם מגלגלין את הישנים פי' לא שהן ישנים בשעת מכרה
דהא נפלו לה משנתארסה ומכרה באירוסין איירי דחדשים הם אלא כלומר שהם ישנים כשניטת והא דלא נקט הצעיר ארישא קאי או
אסיפא אלא לכתחילה או דיעבד אומר ר"י שכן דרך הש"ס דעבי בלשון שפוטט לבסוף דפשיט ש"מ דיעבד ולא הוה שייך למימר ש"מ אסיפא שאין
נוכר דברייתא לא רישא ולא סיפא ת"ש דתניא כו' אמר להם אף זו לא תמכור כלומר זהו אני מודה שהיא כאשתו לענין שלא תמכור לכתחילה
והשתא פשיט שפיר דמדקאמר אף זו מכרה בטל ש"מ דאסיפא קאי דארישא לא הוה אמרי מכרה בטל ועוד מדקמהדר להם אף זו לא
תמכור לכתחילה ש"מ דאסיפא קאי ועוד יש ליישב אף לפי' הקונטרס קמא גריס"י שפיר אמר להם אף זו לא תמכור כמ"ש בספרי דה"ק
הואיל וזו אשתו פירוש נפלו לה משנתארסה ונישאת וזו אשתו נפלו לה עד שלא נתארסה ונתארסה מה זו מכרה בטל דמדנקט אלו ואלו
מודים שהם מכרה ונתנה קיים במכרה באירוסין משמע דמודים שהם מכרה משנשאת דמכרה בטל אע"פ שנפלו לה משנתארסה אף
זו מכרה בטל עד שלא תתארם ונתארסה אמר להם אף זו לא תמכור פירוש אף זו שנפלו לה משנתארסה ונישאת דוקא לכתחילה לא
תמכור אצל דיעבד מכרה קיים אצל קשה קמא לרש"י דה"ל נמי לר"ג להדורי להו אמאי עד שלא תתארם מוכרת לכתחילה:

האשה. עד שלא תתארם. ונתארסה. ז"ש אומרים תמכור.
בעודה ארוסה אצל משנשאת לא כדמי לקמן עד שלא
נישאת ונישאת וכו': הואיל וזכה באשה. שהיא ארוסתו: לא יזכה
בנכסים. בגמרא מפרש אפי' מינייהו קיימי לכתחילה דז"ש או
אדיעבד דז"ה: על החדשים. שנפלו

לה משנשאת: אנו זושים. מה ראו
חכמים לומר אם מכרה ונתנה הבעל
מוציא מיד הלקוחות כדמי לקמן
זמנתי': עד שלא נשאת. כגון
משנתארסה או קודם לכן ואחר כך
נשאת: ה"ג ר"ג אומר אם מכרה
ונתנה קיים: הואיל וזכה באשה.
שנשאת: על החדשים. שנפלו לה
משניטת: הידועים לבעל בגמרא
מפרש: גב' מאי שנה רישא דלא
פליגי. הרי נתארסה ומשס דנפלו
לה קודם לכן הורע כוחו: זנוותה
נפלו. עדיין לא היה זכאי בשלה
ולא זה אלא היא עצמה: זנוותה.
כבר זכה זה וזנכסיה: אימר זנוותה
כו'. דאירוסין עושה ספק נישואין שמה
תצא לדי נישואין שמה לא תצא:
איבעיא להו. הפך רבנן דאמרו לו:
אלכתחלה. פליגי ואמרי אמאי
מוכרת לכתחילה לז"ש הואיל וזכה
באשה שאירסה לא יזכה בנכסיה
אצל אדיעבד מודו כז"ה: או.
דלמא דיעבד נמי פליגי
וצעי למימר מכרה בטל:

נפלו כי מכרה ונתנה אמאי קיים
בוכותה אימר בוכותה לא תמכור אם מכרה ונתנה קיים: א"ר
יהודה אמרו לפני ר"ג: איבעיא להו רבי יהודה אלכתחילה או אדיעבד
ת"ש

א"ל לא תני אלא דבר שהוא חומר משני דדין וקל לאשה וחומר לבעל והתניא בית שמאי אומרים הפקר לעניים
הפקר והרי קל לעניים וחומר לבעל הבית א"ל אינו חומר לבעל הבית שמדעתו הוא מפקיר וקשה לר"י והא קתני התם ז"ש אומרים
ז' שבתות דהוי קל לאיש וחומר לאשה שתינה שבת אחת כז"ה וי"ל שאין זה קולא אלא חומרה שמוזהר לגרשה
לכתחילה דכיון שהיא מוחזקת הוי ספק שלה ודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי כדלכאשתן גבי שומרת יצא שנפלו לה נכסים דתנן התם
מודים ז"ש וז"ה שמוכרת ונתנת וקיים וזו ומפרש בגמרא דנפלו לה כשהיא ארוסה ויקח ארוסה עושה ספק ארוסה והואיל והיא מוחזקת
הויא אינה ודאי ויבס ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי וי"ל דהכא בודאי לנישא קיימא דכל המאיר דעמו לנישא הילכך לכתחילה לא
תמכור אע"פ שהיא ודאי אצל התם כך עומדת לחליצה כמו לייצום והואיל והיא ודאי אמרו חכמים דתמכור לכתחילה:
איבעיא להו ר"י לכתחילה קאמר או דיעבר. דפירוש רש"י מנכיבת ידו כתב שני לשונות בלשון אחד פי' דקאי ארישא דקתני
עד שלא תתארם מודים ז"ש וז"ה שמוכרת ונתנת וקיים וקא מציעא ליה השתא הנך אמרו לו אי צעו למימר לכתחילה
לא תמכור אצל דיעבד מודו דמכרה קיים או דיעבד דלפי' דיעבד צעו למימר דמכרה בטל ולפי' הדין עמו דגריס כההיא דברייתא
דמייתא מה זו מכרה בטל אף זו מכרה בטל אמר להם על החדשים אנו זושים כו' ולא גריס מה שכתוב בספרא בטר אף זו מכרה בטל
אמר להן אף זו לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים אמרו לו הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים אמר להם על החדשים כו' דודאי לן
גריסין ליה דהיכי קאמר אף זו לא תמכור והא תנן בהדיא דמודים ז"ש וז"ה שמוכרת לכתחילה וכתוספתא נמי לא גריסין ליה ולשון
אחר פירש לכתחילה אכ"ש או דיעבד אכ"ש או דיעבד אכ"ש וזו חכמים מוחזקין ואין נראה לר"י פירוש זה דהא
היכי צעי אי אמרו לפניו דר"ג שקלו וטרו אליבא דר"ש והא פריך בזבלי הש"ס אטו טעמא דר"ש אהא לאשמעינן ונראה לר"י דהכי
פירוש לכתחילה וקאי ארישא דנפלו לה עד שלא תתארם דמוכרת לכתחילה וקאמרי אינהו הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים ולא
תמכור לכתחילה כמו שנפלו לה משנתארם וקא מהדר להו על החדשים אנו זושים כלומר נפלו לה משנתארם שהם חדשים שנפלו
לה מיד אנו זושים למה לא תמכור אפי' לכתחילה ואתם מגלגלין עלינו את הישנים שנפלו לה קודם אירוסין שלא תמכור לכתחילה או
דלמא דיעבד אסיפא דנפלו לה באירוסין קאי דלמרי ז"ה מכרה קיים וקאמרי אינהו מכרה בטל כמו נפלו לה משניטת והשיב להם על
החדשים אנו זושים על אותם שנפלו משנשאת שהם חדשים למה מכרה בטל ואתם מגלגלין את הישנים פי' לא שהן ישנים בשעת מכרה
דהא נפלו לה משנתארסה ומכרה באירוסין איירי דחדשים הם אלא כלומר שהם ישנים כשניטת והא דלא נקט הצעיר ארישא קאי או
אסיפא אלא לכתחילה או דיעבד אומר ר"י שכן דרך הש"ס דעבי בלשון שפוטט לבסוף דפשיט ש"מ דיעבד ולא הוה שייך למימר ש"מ אסיפא שאין
נוכר דברייתא לא רישא ולא סיפא ת"ש דתניא כו' אמר להם אף זו לא תמכור כלומר זהו אני מודה שהיא כאשתו לענין שלא תמכור לכתחילה
והשתא פשיט שפיר דמדקאמר אף זו מכרה בטל ש"מ דאסיפא קאי דארישא לא הוה אמרי מכרה בטל ועוד מדקמהדר להם אף זו לא
תמכור לכתחילה ש"מ דאסיפא קאי ועוד יש ליישב אף לפי' הקונטרס קמא גריס"י שפיר אמר להם אף זו לא תמכור כמ"ש בספרי דה"ק
הואיל וזו אשתו פירוש נפלו לה משנתארסה ונישאת וזו אשתו נפלו לה עד שלא נתארסה ונתארסה מה זו מכרה בטל דמדנקט אלו ואלו
מודים שהם מכרה ונתנה קיים במכרה באירוסין משמע דמודים שהם מכרה משנשאת דמכרה בטל אע"פ שנפלו לה משנתארסה אף
זו מכרה בטל עד שלא תתארם ונתארסה אמר להם אף זו לא תמכור פירוש אף זו שנפלו לה משנתארסה ונישאת דוקא לכתחילה לא
תמכור אצל דיעבד מכרה קיים אצל קשה קמא לרש"י דה"ל נמי לר"ג להדורי להו אמאי עד שלא תתארם מוכרת לכתחילה:

א) בימות לח: לקמן פ"א;
ב) ע"כ, א) בימות לח.

הגהות מהר"י לנדי

ואן תוס' ד"ה סופא
כו' ומפרש בגמ' דנפלו
לה כשהיא ארוסה ויקח
ארוסה עושה ספק ארוסה.
לענין דהג' ומפרש בגמ'
דנפלו לה כשהיא נשואה
ויקח נשואה עושה ספק
נשואה וכו' אוקימתא
דכנה בימות לח ע"כ:

תוספות ר"ד

האשה שנפלו לה נכסים
עד שלא תתארם מודים
ב"ש וכו' וקיים נפלו לה
ונתנת וקיים נפלו לה
משנתארסה ב"ש אומרים
תמכור וביה אומרים לא
תמכור אלו ואלו מודים
שהם מכרה ונתנה קיים.
א"ר אמרו לפני ר"ג הואיל
וזכה באשה לא יזכה
בנכסים. א"ל על החדשים
אנו ברישים אלא שאתם
מגלגלין את הישנים.
נפלו משנשאת אלו ואלו
מודים שהם מכרה ונתנה
מוציא מיד הלקוחות. עד
שלא נשאת ונשאת ר"ג
אומר אם מכרה ונתנה
קיים. ארי"ח בן עקיבא
אמרו לפני ר"ג הואיל
וזכה באשה לא יזכה
בנכסים א"ל על החדשים
אנו ברישים אלא שאתם
מגלגלין עלינו את הישנים.
ר"ש חולק בין נכסים
לנכסים. נכסים הידועים
לבעל ל"ת ואם מכרה
ונתנה בטל ושאר ידועים
לבעל ל"ת ואם מכרה
ונתנה קיים. פי' אם נפלו
לה נכסים בירושא עד שלא
תתארם ונתארסה מודים
בוה שמוכרת ונתנת
לכתחיל' בעודה ארוסה
והוא קיים אבל אם נפלו
לה משנתארסה ועדיין לא
נשאת ב"ש פליגי ב"ש
ובי"ה. דבי"ש סברי תמכור
לכתחילה ובה"א ל"ת אבל
לא מכרה ונתנה קיים.
ואע"פ שאח"כ נשאת
אין הבעל מוציא מיד
הלקוחות מה שמכרה
ונתנה בעודה ארוסה.
ומ"ש סיפא מפליגי רישא
בכותה נפלה לה סיפא
אימור בכותה אימור
בכותה הילכך לכתחילה
לא תמכור ואם מכרה